

ساماندهی نظام حرکتی در بافت محله‌های شهری بر اساس اصول نوشهرسازی و با استفاده از نرم افزار GIS (بافت مرکزی شهر کاشمر)

هدی بختیاری^{۱*}، سهند لطفی^۲

۱- فارغ التحصیل کارشناسی ارشد شهرسازی از دانشگاه شیراز، کاشمر،
bakhtiary.h@gmail.com

۲- استادیار رشته شهرسازی، دانشگاه شیراز، Lotfi@shirazu.ac.ir

⋮

چکیده

مراکز شهری به عنوان قلب تپنده حیات شهری دارای بالاترین تعاملات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و مذهبی در شهرها می‌باشند. اما به مرور زمان با گسترش بی‌رویه شهرها و رشد روز افزون استفاده از اتومبیل بدون توجه به ساخت اصلی شهر، معضلات ترافیکی در مراکز شهری قدیمی پدیدار شد. در همین راستا جنبش نوشهرسازی در جهت رفع مشکل ناشی از فرسودگی و زوال مراکز شهری و گسترش افقی شهرها و در انتقاد به شهرسازی دوران معاصر که دارای الگوی پراکنده، غیرانسانی و ماشینی است، بوجود آمد. بر اساس اصول نوشهرسازی، اتصال‌پذیری و پیوستگی شبکه ارتباطی از ویژگی‌های کلیدی شبکه پایدار معابر در شهرهاست. بافت تاریخی مرکزی شهر کاشمر نیز در حال حاضر دچار مشکلات ترافیکی، عدم روان بودن حرکت پیاده و سواره و تسلط سواره می‌باشد. پژوهش حاضر به دنبال تحلیل شبکه ارتباطی شهر کاشمر است تا بتواند بر اساس آن به حل مشکلات مذکور بپردازد. در این راستا به معرفی معیارهایی برای اندازه‌گیری اتصال‌پذیری و سنجش آن توسط GIS در شبکه معابر محدوده مورد مطالعه از شهر کاشمر پرداختیم. ارزیابی معیار اتصال‌پذیری در شهر کاشمر نشان می‌دهد که شبکه ارتباطی شهر برای افراد پیاده اتصال‌پذیری نسبتاً مناسبی دارد ولی در مورد سواره این اتصال‌پذیری کاهش می‌یابد. نتایج پژوهش حاکی از آن است که اتصال‌پذیری تنها یکی از فاکتورهای مؤثر بر کارایی شبکه برای پیاده و سواره، حرکت روان و همچنین توسعه و ترویج پیاده‌روی می‌باشد. به عبارتی عوامل مهم دیگری مرتبط با شبکه نیز بر این مهم تأثیرگذارند که می‌توان یک سری از این فاکتورها را با معیارهای کمی اتصال‌پذیری ترکیب کرد.

واژه‌های کلیدی: نوشهرسازی، شبکه پایدار معابر، اتصال و پیوستگی، معیارهای سنجش اتصال‌پذیری، بافت مرکزی شهر کاشمر

۱- مقدمه

بافت‌های درونی شهر که زمانی از انسجام فضایی و عملکرد مناسب برخوردار بوده است، اکنون در نتیجه تغییر الگوی زیست و شکل‌گیری نیازهای جدید به نارسائی‌های کالبدی- فضایی دچار شده است. مشکلات کالبدی- فضایی تبعات اجتماعی و اقتصادی را در پی داشته، که با تأثیری دو سویه موجب پایین آمدن کیفیت زندگی در این مناطق شده است. در گذشته در بخش مرکزی شهرهای کشور با توجه به قدمت تاریخی و وجود بازار در آن، معابر پیاده محور و عابر پیاده از جایگاه